

การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรแบบมีส่วนร่วมในเขตตำบลท่าขมิ้น อำเภอ โพทะเล จังหวัดพิจิตร

Participatory Water Management for Agriculture in Tha Khamin Subdistrict,
Pho Thale District, Phichit Province

พระครูวิชิตสังฆโสภณ (สายัน นิลกำเหน็ด)¹ และพระครูนิวิฐศีลขันธ²
Phrakru Vitchitsangasopon (Sayan Ninkamnerd) and Phrakhrunivitsinlakhon

Received: March 23, 2020

Revised: April 12, 2020

Accepted: April 12, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรแบบมีส่วนร่วม ในเขตตำบลท่าขมิ้น อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คนหรือรูป โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า 1.1 ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ใช้น้ำสามารถติดตามดูแล รักษาคุ คลองไม่ให้ตื้นเขิน หรือชำรุด 1.2 ควรหมั่นตรวจสอบ ติดตามความต้องการในการใช้น้ำของเกษตรกรในพื้นที่ และ 1.3 ควรมีการแจ้งผลการบริหารจัดการน้ำในรอบระยะเวลาการ ผลิตเพื่อนำไปสู่การวางแผนในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำที่อาจเกิดขึ้นในลักษณะเดียวกันในรอบระยะเวลาการผลิตครั้งต่อไป

¹ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิจิตร; Phichit Provincial office of Buddhism

² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์; Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Sawan Campus.

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า 2.1 ควรจัดทำเวทีให้ร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อรับทราบปัญหา 2.2 ควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการ และประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำ 2.3 ควรกำหนดกฎกติกาและบทลงโทษในการใช้น้ำร่วมกัน 2.4 ควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและมีการกำหนดรอบ วัน เวลาในการเปิด-ปิด และ 2.5 ควรแลกเปลี่ยนปัญหาหรือความต้องการของกลุ่มผู้ใช้น้ำด้วยกัน

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า 3.1 ควรจัดส่งเจ้าหน้าที่หรือตัวแทนของชุมชนเข้าร่วมเสนอแนวทางการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร 3.2 ควรสร้างการมีจิตสาธารณะในการบริจาค เงิน วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับดูแลรักษา คู คลอง 3.3 ควรกำหนดกิจกรรมร่วมกันในการขุดลอกคู คลอง 3.4 ควรรณรงค์เรื่องการประหยัดน้ำ และร่วมกันดูแลรักษาความสะอาดแหล่งต้นน้ำ และ 3.5 ควรจัดประชาคมหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อร่วมกันหาข้อตกลงในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น จากการใช้น้ำในพื้นที่ได้

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า 4.1 ควรประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ รอบวงการรับน้ำได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว 4.2 ควรบริหารจัดการน้ำเพื่อให้เพียงพอต่อการทำการเกษตร 4.3 ควรมีการจัดสรรแบ่งปันน้ำให้แก่สมาชิกได้ตรงตามความต้องการ 4.4 ควรบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ และ 4.5 ควรกำหนดแนวทาง ข้อตกลงชุมชนเพื่อสามารถต่อรองในการขอรับน้ำเพิ่มเติมจากชลประทาน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร, การมีส่วนร่วม

Abstract

The objective of the research was: to present management guidelines for participatory water management for agriculture in Tha Khamin Sub- district, Pho Thale District, Phichit Province. The research methodology was the qualitative research, In-depth interviews with 18 key informants using structured interview forms and descriptive content analysis techniques.

The findings of this research were as following:

1. Participation in the evaluation found that 1) should allow water users to be able to monitor and keep the canal not to shallow or in damaged, 2) regularly inspect to monitor the need of using water of farmers in the area, and 3) water

management results should be informed in the production period so that planning can be made to solve water management problems that may occur in the next production period.

2. Participation in the decision making found that 1) there should be a forum for opinions to acknowledge the problem, 2) the committee and chairman of the water users should be selected, 3) the rules and penalties should be specified in sharing water, 4) Responsibilities should be defined and the cycle date is determined for opening and closing times, and 5) problems or needs of water users should be exchanged together.

3. Participation in the action found that 1) should send the officials or representatives of the community to propose water management for agriculture 2) create a public mind to donate money, materials used for canal maintenance, 3) should have activities for dredging up the canal, 4) campaign for water saving and jointly maintain the clean water source, and 5) should organize a village community in order to find an agreement to resolve conflicts arising from the use of water in the area.

4. Participation in receiving benefits found that 1) should publicize in order to receive the water cycle correctly and quickly, 2) should manage water to be sufficient for agriculture 3) should be allocated sharing water with members to meet their needs, 4) systematic water management, and 5) guidelines for community agreements to be able to negotiate for additional water from the irrigation.

Keywords: Water management for agriculture, Participatory

บทนำ

ปัญหาวิกฤตน้ำในอดีตส่วนใหญ่เป็นปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งตามวงจรของธรรมชาติ ในการจัดการน้ำของรัฐในอดีตเป็นการจัดหาน้ำในฤดูแล้งให้มากขึ้น เช่น การสร้างเขื่อนเพื่อกักเก็บน้ำขนาดกลางและขนาดเล็ก แม้แต่การจัดการน้ำในระบบชลประทานราษฎร์หรือเหมืองฝายของชาวบ้านก็เป็นการจัดเก็บน้ำเช่นเดียวกัน โดยมีการจัดสรรน้ำกันภายในหมู่สมาชิกโดยมี

กตีกาทางสังคมควบคุม การขาดแคลนน้ำเริ่มเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ปัญหาการจัดการน้ำก็มากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น ปัญหาจากการต่อต้านการสร้างเขื่อน ปัญหาการขุดเคยชุมชนที่ได้รับผลกระทบ และผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะด้านระบบนิเวศของป่าไม้ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการจัดสรรน้ำ แต่รัฐยังขาดทั้งกตีกาและเครื่องมือในการจัดสรรทำให้ความขัดแย้งนับวันก็ยิ่งจะรุนแรงมากขึ้น นอกจากนี้ปัญหาการขาดแคลนน้ำแล้วยังมีปัญหาคุณภาพน้ำ และปัญหาอุทกภัยซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น (กรมชลประทาน, 2557)

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาวังยาง-หนองขวัญ สำนักงานชลประทานที่ 4 กรมชลประทาน (กรมชลประทานที่ 4 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) เป็นโครงการชลประทานขนาดใหญ่แห่งหนึ่งที่มีความสำคัญของกรมชลประทาน มีพื้นที่รับผิดชอบในฝั่งซ้ายของแม่น้ำปิงในเขตจังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดพิจิตร รวมพื้นที่ชลประทานประมาณ 601,585 ไร่ โครงการจะมีระบบสูบน้ำ ระบบส่งน้ำ ระบบการแพร่กระจายน้ำในแปลงนาและอาคารครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดเป็นระบบชลประทานที่ค่อนข้างสมบูรณ์แบบ มีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับการส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกทั้งสองฤดู โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาวังยาง-หนองขวัญ ได้แบ่งขอบเขตความรับผิดชอบออกเป็นฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา 7 ฝ่าย ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าขมิ้น อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก จากการทำอาชีพเกษตรกรประสบกับปัญหาแหล่งน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอ ไม่มีที่กักเก็บน้ำ ไม่มีชลประทานช่วยเหลือ รอคอยแต่น้ำฝนหรือรอให้น้ำเหลือจากทางด้านเหนือตำบลอื่นเข้าพอแล้วปล่อยลงมาจึงจะได้น้ำทำการเกษตร จึงทำให้เกิดปัญหาการแย่งชิงน้ำทำการเกษตรอยู่บ่อยครั้ง ทำให้เกิดความแตกแยกกันภายในหมู่บ้าน ตำบลท่าขมิ้น อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เป็นพื้นที่ที่มีความรับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาวังยาง-หนองขวัญ ได้ดำเนินการจัดตั้งองค์กรหรือกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีสมาชิกผู้ใช้น้ำชลประทานพื้นฐานมีทั้งหมด 1,754 ครัวเรือน โดยจะมีการเลือกคณะกรรมการเพื่อทำการบริหารจัดการน้ำ และมีเจ้าหน้าที่ชลประทานเป็นที่ปรึกษาและประสานระหว่างองค์กรผู้ใช้น้ำกับโครงการชลประทานที่รับผิดชอบ เพื่อให้ผู้ใช้น้ำสามารถช่วยเหลือตนเองและรู้จักทำงานร่วมกันอย่างเพียงพอ ตลอดจนรู้จักการใช้น้ำอย่างถูกวิธีและประหยัด

การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยเป็นหลักการที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกัน เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการผูกมิตรไมตรีต่อกัน การสงเคราะห์กันและกันเป็นหลักที่จำเป็นต่อสังคมที่อยู่ร่วมกันโดยเฉพาะ ทาน การให้สิ่งของแก่ผู้ร่วมงาน เป็นการให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน ซึ่งการให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงานมีหลายวิธี การใช้วาจาไพเราะ สุภาพอ่อนโยนก็เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้ร่วมงานเกิดความประทับใจ มีกำลังใจที่จะทำงานอย่างมีความสุข การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การ

วางตนให้เสมอต้นเสมอปลายหรือการเอาตนเข้าไปเชื่อมประสานกับเพื่อนร่วมงานคือการเอาใจเขา มาใส่ใจเรา เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีในองค์กรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ร่วมกับการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรแบบมีส่วนร่วมตำบลท่าขมิ้น อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เป็นการช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมที่ก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมือง และประเทศชาติ นั่นเอง

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอแนวทางในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรแบบมีส่วนร่วมในเขตตำบลท่าขมิ้น อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 18 รูปหรือคน ประกอบด้วย พระสังฆาธิการ จำนวน 3 รูป เจ้าหน้าที่ชลประทาน จำนวน 3 คน นักวิชาการ จำนวน 3 คน ประชาชนชุมชน จำนวน 3 คน กลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 3 คน และผู้ใช้น้ำ จำนวน 3 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง

สรุปผลการวิจัย

แนวทางในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรแบบมีส่วนร่วมในเขตตำบลท่าขมิ้น อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิณผล พบว่า 1) ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ใช้น้ำ สามารถติดตามดูแล รักษาคุ คลองไม่ให้ตื้นเขิน หรือชำรุดและสามารถใช้งานได้ตลอด 2) ควรหมั่น ตรวจสอบ ติดตามความต้องการในการใช้น้ำของเกษตรกรในพื้นที่เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำได้ตรงตามความต้องการและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 3) ควรมีการแจ้งผลการบริหารจัดการน้ำในรอบระยะเวลาการผลิตเพื่อนำไปสู่การวางแผนในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำ ที่อาจจะเกิดขึ้นในลักษณะเดียวกันในรอบระยะเวลาการผลิตครั้งต่อไป

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า 1) ควรจัดทำเวทีให้กลุ่มผู้ใช้น้ำได้ร่วม แสดงความคิดเห็นเพื่อรับทราบปัญหา 2) ควรมีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีการคัดเลือกคณะกรรมการ

และประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำ 3) ควรกำหนดกฎ กติกาในการใช้น้ำร่วมกัน กำหนดบทลงโทษในการใช้น้ำ และการรักษา คู คลอง 4) ควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและมีการกำหนดรอบวัน เวลาในการ เปิด-ปิด และ 5) ควรแลกเปลี่ยนปัญหาหรือความต้องการของกลุ่มผู้ใช้น้ำด้วยกัน

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า 1) ควรจัดส่งเจ้าหน้าที่หรือตัวแทนของ ชุมชนเข้าร่วมเสนอแนวทางการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร 2) ควรสร้างการมีจิตสาธารณะใน การบริจาคเงิน วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับดูแลรักษา คู คลอง ด้วยความเต็มใจเพื่อผลประโยชน์ของ ส่วนร่วม 3) ควรกำหนดกิจกรรมร่วมกันในการขุดลอกคู คลอง เมื่อคู คลองตื้นเขิน และกำจัดวัชพืช ในคลอง และคันคลองเพื่อสามารถใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ 4) ควรรณรงค์เรื่องการประหยัด น้ำ และร่วมกันดูแลรักษาความสะอาดแหล่งต้นน้ำ และ 5) ควรจัดประชุมหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อ ร่วมกันหาข้อตกลงในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการใช้น้ำในพื้นที่ได้

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า 1) ควรประชาสัมพันธ์เพื่อ สร้างการ รับรู้รอบเวรการรับน้ำได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และได้รับการช่วยเหลือจากเกษตรกรกลุ่ม ผู้ใช้น้ำมาก ขึ้น 2) ควรบริหารจัดการน้ำเพื่อให้เพียงพอต่อการทำการเกษตร เพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการ ของผู้ใช้น้ำได้รับการแก้ไข 3) ควรมีการจัดสรรแบ่งปันน้ำให้แก่สมาชิกได้ตรงตามความต้องการ 4) ควรบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกษตรกรสามารถสร้างรายได้จากการ เพาะปลูกทาง การเกษตร และสามารถต่อยอดในการปลูกพืชเสริม หมุนเวียนเพื่อเพิ่มรายได้ และ 5) ควรกำหนด แนวทาง ข้อตกลงชุมชนเพื่อสามารถต่อรองในการขอรับน้ำเพิ่มเติมจากชลประทาน

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรแบบมีส่วนร่วมในเขตตำบลท่าขมิ้น อำเภอบัวพะไล จังหวัดพิจิตร ด้านการประเมินผล คือ กลุ่มผู้ใช้น้ำไม่มีส่วนร่วมในการสรุปและ วิเคราะห์ ปัญหาการบริหารจัดการน้ำ ไม่มีส่วนเข้าร่วมติดตามผลการดำเนินการบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตร ของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาวังยาง-หนองขวัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รมย์วินท์ กลิ่นศรีสุข (2557) ได้ศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการน้ำ ชลประทาน กรณีศึกษา โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชลสูตร จังหวัดสิงห์บุรี” พบว่า ผู้ใช้น้ำขาด การวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ปัญหาการกำหนดระเบียบ กระบวนการ และวิธีดำเนินงานกิจการ บริหารจัดการน้ำและบำรุงรักษา และมีปัญหาด้านการเสนอแนะเพื่อแก้ไข ปรับปรุงการบริหารจัดการน้ำ และบำรุงรักษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ กลุ่มผู้ใช้น้ำมี ส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในการบริหารจัดการน้ำได้อย่างเต็มที่ มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีการ

คัดเลือกคณะกรรมการ และประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีการกำหนดกฎ กติกาในการใช้น้ำร่วมกัน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ และ กำหนดบทลงโทษในการใช้น้ำและการรักษาคุณภาพ คลอง แลกเปลี่ยนปัญหา หรือความต้องการของกลุ่ม ผู้ใช้น้ำด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปภาวดี ตูลาติล (2561) ได้ศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ อำเภอมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ” พบว่า มีการประชาสัมพันธ์ให้กับสมาชิกหรือกลุ่มผู้ใช้น้ำให้เข้าใจใน เรื่องของการใช้น้ำ และให้ปฏิบัติตามกฎ กติกาอย่างเคร่งครัด มีป้ายบอกเวลาเปิด-ปิดน้ำ และมีป้าย บอกว่าแหล่งน้ำไหนไหนสามารถใช้ได้ และควรปรับปรุงพื้นที่คลองต้นน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประพันธ์ วิชา (2558) ได้ศึกษาวิจัย “การบริหารจัดการน้ำกรณีศึกษา อ่างเก็บน้ำแม่ตำ ตำบลแม่กา อำเภอมือง จังหวัดพะเยา” พบว่า มีการกำหนดระเบียบของคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรแบบมีส่วนร่วมในเขตตำบลท่าขมิ้น อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

แนวทางการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรแบบมีส่วนร่วมในเขตตำบลท่าขมิ้น อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ กลุ่มผู้ใช้น้ำมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในการบริหารจัดการน้ำได้อย่างเต็มที่ (ทาน, ปิยวาจา) มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีการคัดเลือกคณะกรรมการ และประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำ (อรรถจริยา) มีการกำหนดกฎ กติกาในการใช้น้ำร่วมกัน (ปิยวาจา) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ และกำหนดบทบาทของในการใช้น้ำและการรักษาคุ คลอง (สมานัตตา) แลกเปลี่ยนปัญหาหรือความต้องการของกลุ่มผู้ใช้น้ำด้วยกัน (ปิยวาจา)

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ คือ มีการจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมเสนอแนวทางการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร (ปิยวาจา) ร่วมบริจาคเงิน วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับดูแลรักษาคุ คลอง (ทาน) ร่วมขุดลอกคุ คลอง เมื่อคุ คลองตื้นเขิน และกำจัดวัชพืชในคลอง และคันคลอง (อรรถจริยา) ร่วมรณรงค์เรื่องการประหยัดน้ำ และดูแลรักษาความสะอาดแหล่งต้นน้ำ (สมานัตตา) สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้ (อรรถจริยา)

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ รับรู้รอบแวกการรับน้ำได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และได้รับการช่วยเหลือจากเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำมากขึ้น (สมานัตตา) มีน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตร ปัญหาและความต้องการของผู้ใช้น้ำได้รับการแก้ไข (สมานัตตา) มีการจัดสรรแบ่งปันน้ำให้แก่สมาชิกได้ตรงตามความต้องการ (อรรถจริยา) ทำให้เกษตรกรมีรายได้ทางการเกษตรมากขึ้น (ทาน) สามารถขอรับน้ำเพิ่มเติมจากชลประทาน (ปิยวาจา)

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ มีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้ใช้น้ำติดตามดูแล รักษา คุ คลอง (ทาน) มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการส่งน้ำของชลประทาน (อรรถจริยา) กลุ่มผู้ใช้น้ำมีส่วนร่วมในการสรุปและวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการน้ำ มีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร (สมานัตตา) เปิดโอกาสให้ผู้ใช้น้ำเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผล (อรรถจริยา)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การกำหนดนโยบายของภาครัฐ ควรมีความต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนรัฐบาล รวมถึงการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการโครงการต่าง ๆ

2. รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนการศึกษาริวิจัย และการประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. ควรนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งน้ำ ข้อมูลปริมาณน้ำ ควรเป็นระบบเดียวกัน และข้อมูลมีความเชื่อมโยงกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำ

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้ใช้น้ำต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง กติกา และบทลงโทษร่วมกันในการบริหารจัดการน้ำ มีส่วนร่วมเป็นหูเป็นตาไม่ไห้สมาชิกคนอื่น ๆ กระทำผิดกฎระเบียบของกลุ่ม โดยประธานกลุ่มหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งน้ำ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ช่วยเหลือหรือเป็นที่ปรึกษาแก่เกษตรกรผู้ใช้น้ำ

2. ผู้ใช้น้ำต้องมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องประโยชน์ของรอบการปลูกพืชกับปริมาณน้ำให้เหมาะสม และไม่สิ้นเปลืองน้ำกับชนิดของพืชที่ปลูก ซึ่งสามารถส่งผลให้เห็นถึงการบริหารจัดการน้ำได้อย่างประหยัด พอเพียง และเหมาะสมกับพืชที่ปลูกในระดับคูคลอง เพียงพอ

3. ผู้ใช้น้ำต้องมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนปัญหาที่เกิดขึ้นของแต่ละคนที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาทางออกที่เหมาะสม และเป็นวิธีการป้องกันการเกิดปัญหาซ้ำซ้อนที่อาจเกิดขึ้นได้อีก

4. ขอรับการสนับสนุนงบประมาณและปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อเป็นกองทุนในการจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือในการอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพ และเพื่อเป็นเครื่องมือในการดูแล รักษาคูคลอง

เอกสารอ้างอิง

กรมชลประทาน. (2561). “การจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา”. เข้าถึงได้จาก <http://www.waterforthai.go.th>.

ประพันธ์ วิชา. (2557). “การบริหารจัดการน้ำกรณีศึกษาอ่างเก็บน้ำแม่ตำ่ ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา”. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.

ปภาวดี ตูลาติลก. (2561). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ”. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

รมย์รวินท์ กลิ่นศรีสุข (2557). “การมีส่วนร่วมของผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน
กรณีศึกษาโครงการส่งน้ำ และบำรุงรักษาชัยสุนทร จังหวัดสิงห์บุรี”, (วิทยานิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.